

BESLUT

Avdelningen för befolkning och välfärd
Lovisa Sydén
010-479 40 45

Socialdepartementet
103 33 Stockholm

SOU 2019:23 Styrkraft i funktionshinderspolitiken

Statistikmyndigheten Statistiska centralbyråns (SCB) yttrande begränsas till synpunkter som rör myndighetens verksamhet i egenskap av statistikansvarig myndighet och producent av officiell statistik.

1 Allmänna synpunkter

SCB delar utredningens analys att det finns ett stort behov av statistik, analys och uppföljning av levnadsförhållanden för personer med funktionsnedsättning och att bra statistik är ett viktigt första steg i att nå ökad styrkraft i funktionshinderspolitiken. SCB vill vara en del av den långsiktiga lösningen att öka kunskapen om personer med funktionsnedsättning och förbättra uppföljningen av FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning i Sverige. SCB:s bild är att samtliga parter och användare är överens om att statistiken behöver utvecklas för att kunna identifiera, planera, genomföra och utvärdera insatser inom funktionshinderspolitiken.

SCB instämmer med utredningen att utgångspunkten bör vara att utveckla statistik från befintliga datakällor. SCB delar även utredningens bedömning om att jämförbarhet över tid samt en statistisk definition av gruppen personer med funktionsnedsättning som möjliggör sam användande av olika källor är viktiga målsättningar. Jämförbarheten mellan olika undersökningar och datakällor är avgörande för att i slutändan kunna ge en så bred bild som möjligt av personer med funktionsnedsättning i Sverige och deras levnadsförhållanden.

2 Specifika synpunkter

2.1 Ett långsiktigt uppdrag till SCB

Utredningen föreslår att SCB ges ett långsiktigt uppdrag, inklusive en samordnande roll, avseende statistik om levnadsförhållanden för personer med funktionsnedsättning samt att det inrättas ett nytt statistikområde för officiell statistik som SCB får statistikansvaret för. SCB ställer sig bakom förslaget som är helt i linje med de förslag SCB lämnade i *Förbättrade möjligheter till statistik och analys om levnadsvillkor för personer med funktionsnedsättning* (Dnr. U-2018/0349).

SCB är positiva till att få ett långsiktigt uppdrag med avstamp i tidigare och nu pågående regeringsuppdrag. Att bättre tillvarata befintlig information i nationella urvalsundersökningar och från olika register kommer ge en bättre bild över hur personer med funktionsnedsättning har det i Sverige och utifrån den grunden öka styrkraften i funktionshinderspolitiken.

2.2 Utveckling av statistik och metoder

Utöver det långsiktiga statistikansvaret föreslår utredningen också att SCB, inom ramen för sitt uppdrag, ska utveckla statistik och metoder i samarbete med andra aktörer. SCB instämmer till förslaget och anser att SCB:s uppdrag, inom denna del, främst bör vara inriktat på det som är möjligt utifrån befintlig statistik genom att samordna definitioner och andra kvalitetsfrågor med andra aktörer. Vidare utveckling av statistiken bör göras med beaktande av effekter på uppgiftslämnarbördan, användarnas behov samt internationella regelverk.

Utredningen hänvisar också till SCB:s regeringsuppdrag avseende Agenda 2030 samt mänskliga rättigheter. Båda dessa uppdrag har relevans för utvecklingsarbetet av statistik om levnadsförhållanden för personer med funktionsnedsättning. SCB ser också vinster med att undersöka hur SCB kan arbeta vidare med relevanta resultatindikatorer för olika grupper av personer med funktionsnedsättningar och hinder i samhället. SCB bedömer dock att utredningen underskattar arbetsinsatsen som detta innebär.

SCB noterar att utredningen använder begreppet *metodutveckling* mycket brett och som en generell lösning på flera olika problem. SCB vill understryka att flera av de grundläggande begränsningarna hos

urvalsundersökningar inte kan lösas med metodutveckling. Vissa av de problem utredningen identifierar går dock att minska med utökade urval.

SCB anser att bättre statistik om levnadsförhållanden för personer med funktionsnedsättning är en viktig, men inte tillräcklig insats för uppföljning av funktionshinderspolitiken. SCB saknar därför en mer utförlig kartläggning av andra möjliga datakällor eller tillvägagångssätt i utredningen för ökad uppföljning och styrning av funktionshinderspolitiken.

2.2 Styrning och uppföljning av statistik i praktiken

SCB vidhåller tidigare presenterade förslag¹, för en bättre statistik om levnadsförhållanden för personer med funktionsnedsättning, som är inriktade på tre identifierade problemområden. SCB anser att de flesta förslagen nedan är möjliga att genomföra inom ramen för det uppdrag till SCB som utredningen föreslår.

Område 1: Brist på samordning mellan olika aktörer och statistiska källor samt långsiktighet i arbete och tillgängliggörande.

Förslag: Ge SCB ett långsiktigt uppdrag avseende statistik om levnadsförhållanden om personer med funktionsnedsättning, inklusive en samordnande roll för att tillföra samordning, långsiktighet och en bred belysning utifrån ett levnadsförhållandeperspektiv. Mer konkret innebär detta att SCB skulle kunna åta sig att:

- Bygga upp en struktur för en samlad, löpande, stabil publicering av statistik om levnadsförhållanden för personer med funktionsnedsättning.
- Årligen samordnat publicera statistik om personer med funktionsnedsättning, från olika källor.
- Löpande samla in uppgifter till ovan nämnda publicering från producerande myndigheter.
- Bilda en struktur, t.ex. ett råd, och leda denna för samordning av definitioner på området, utveckling av

¹ Dnr. U-2018/0349

statistikens innehåll samt utveckling av den samlade publiceringen.

- Tillgängliggöra statistiken i olika former och att bygga upp kompetens om begränsningar och utvecklingsbehov i statistiken.
- Jobba med kvalitetsfrågor gällande exempelvis den önskade målpopulationen eller jämförelser mellan data från register respektive nationella urvalsundersökningar.
- Delta i internationell rapportering, samordning och utveckling.

Område 2: Att olika definitioner används för begreppet funktionsnedsättning i olika (statliga) statistiska källor, vilket innebär att statistik från dessa inte kan jämföras eller sättas i relation till varandra.

Förslag: Fortsätta arbeta med översyn av definitionen av personer med funktionsnedsättning genom att:

- SCB, inom ramen för det föreslagna statistikansvaret för levnadsförhållanden för personer med funktionsnedsättning, arbetar för att frågor om funktionsnedsättning i åtminstone de internationella urvalsundersökningarna EHIS och SILC blir normerande för andra undersökningar och andra myndigheter genom samverkan och dialog.

Område 3: Att det krävs mycket stora urval för att kunna dela upp gruppen ”personer med funktionsnedsättning” i relevanta undergrupper.

Förslag: Utredda möjligheten till utökad urvalsstorlek i ULF för något mer detaljerad statistik över personer med funktionsnedsättning.

Det är en utmaning att mäta och analysera levnadsförhållanden för personer med funktionsnedsättning, framförallt om man vill dela upp statistiken efter olika typer av funktionsnedsättning och ytterligare bakgrundsvariabler. Att fördela statistiken på specifik funktionsnedsättning och t.ex. kön, ålder, region och svensk/utländsk bakgrund, kräver mycket stora urvalsstorlekar. Detta innebär att

långtgående intersektionell analys inte är något som eventuell metodutveckling kan möjliggöra. Det är endast ett mycket större undersökningsurval som till viss del kan råda bot på det, vilket i praktiken blir mycket kostsamt och därmed inte ligger inom ramen för vare sig utrednings förslag eller budget.

SCB kan dock konstatera att utredningen har högt ställda förväntningar på vad befintliga nationella urvalsundersökningar kan bidra med för statistiskt underlag. SCB delar därför inte utredningens bedömning av omfattningen på den statistik som är möjlig att få fram baserat på nationella urvalsundersökningar utan att omfattande ny datainsamling sker eller att urvalet i befintliga undersökningar utökas.

2.4 Budget

SCB kan konstatera att förslaget avseende uppdrag till SCB ligger på samma ambitionsnivå som SCB:s tidigare förslag (Dnr. U-2018/0349) men med en miljon mindre i budget än vad SCB uppskattade kostnaderna till. Här hänvisar SCB igen till de tidigare presenterade förslagen och som SCB står fast vid. För att kunna genomföra dessa förslag behöver finansiering följa med uppgifterna, eller uppgifter prioriteras efter angiven budget.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Joakim Stymne i närvaro av avdelningschef Petra Otterblad Olausson, bitr. avdelningschef Magnus Sjöström, enhetschef Alexandra Kopf Axelman samt utredare Lovisa Sydén, föredragande.

SCB, Statistiska centralbyrån

Joakim Stymne

Lovisa Sydén